

1

De oprichting van de vennootschap

- Vergelijking éénmanszaak versus vennootschap
- Waarom een vennootschap
- Oprichtingsformaliteiten
- Financieel plan
- Vestigingsformaliteiten
- Boekhoudkundige verplichtingen

Wanneer men beslist een ondernemingsactiviteit uit te oefenen komt men voor een moeilijke keuze te staan : zal men, wat de exploitatievorm betreft, opteren voor de 'éénmanszaak' of voor de 'vennootschap'. Beide ondernemingsvormen hebben voor- en nadelen.

Als men opteert voor de vennootschap, is het volgende probleem een keuze te maken uit de diverse vennootschapsvormen. In de marge moet men ook beslissingen nemen aangaande het statuut van de ondernemingsleiding.

Eens deze keuze gemaakt moeten een aantal vestigingsformaliteiten worden afgehandeld.

1 VERGELIJKING EENMANSZAAK VERSUS VENNOOTSCHAP

Om zich in België als zelfstandige te vestigen of om een vennootschap op te richten moeten in hoofde van de persoon drie voorwaarden vervuld zijn:

meerderjarig zijn (18 jaar). Enkele uitzonderingen zijn voorzien in geval van emancipatie; bekwaam zijn en niet ontzet zijn uit zijn burgerlijke rechten; de Europese nationaliteit hebben of een beroepskaart bezitten.

Sommige beroepen zijn onverenigbaar met de uitoefening van een handelsactiviteit:

- bedienaren van een eredienst, ongeacht de godsdienst;
- leden van de federale of lokale politie (ook de gerechtelijke);
- leden van een gerechtelijk orgaan (rechter, griffier, parket..);
- staatsambtenaren (behalve akkoord van de hiërarchie).

1.1 DE EENMANSZAAK.

1.1.1 Voor- en nadelen

Alhoewel er een groot voordeel verbonden is aan de keuze van de eenmanszaak, met name de eenvoud, dient men rekening te houden met belangrijke nadelen die aan deze rechtsvorm verbonden zijn. De ondernemer die voor deze rechtsvorm gekozen heeft, is onbeperkt aansprakelijk voor zijn schulden. Dit houdt in dat de schulden kunnen verhaald worden op alle goederen van de ondernemer, zowel roerende als onroerende, zowel tegenwoordige als toekomstige goederen. De handelaar kan dus geen enkel vermogensbestanddeel buiten de greep van zijn schuldeisers houden en soms kunnen de schulden zelfs op het vermogen van de echtgeno(o)t(e) worden verhaald. Anderzijds is het wel zo dat kredietinstellingen gemakkelijker krediet zullen verlenen aan deze ondernemer vermits hij met zijn volledige vermogen borg staat.

Ook het Belgisch erfrecht schept geen gunstig klimaat voor de continuïteit van de eenmanszaak want bij overlijden verzeilt de onderneming onverdeeld in handen van alle erfgenamen, waarbij elke erfgenaam op elk ogenblik, zijn aandeel kan opvragen.

Een ander nadeel bestaat erin dat de ondernemer aan de personenbelasting zal onderworpen zijn. Alle inkomsten worden geglobaliseerd zodat de inkomsten van de onderneming bij de andere beroepsinkomsten en overige inkomsten van de ondernemer en bij de inkomsten van de echtgeno(o)t(e) gevoegd worden. Maakt de ondernemer verlies, dan kan hij dit verlies dadelijk in aftrek brengen van zijn andere inkomsten en eventueel van de inkomsten van de echtgeno(o)t(e). Dit kan een grote belastingbesparing teweegbrengen voor het aanslagjaar zelf, terwijl - indien de ondernemer zou gekozen hebben voor een vennootschap als ondernemingsvorm - de verliezen van de vennootschap naar de volgende aanslagjaren moeten worden overgedragen en misschien nooit kunnen gerecupereerd worden.

Daarnaast beschikt men in een vennootschap over de mogelijkheid van een winstverdeling tussen de vennoot en de vennootschap om de marginale druk in de personenbelasting te vermijden.

Verder mag vooral niet uit het oog verloren worden dat in een eenmanszaak minder kapitaal vereist is (het totale vermogen van de natuurlijke persoon is immers het executieobject van de schuldeisers (SE)).

Daarenboven zijn in een éénmanszaak de administratieve formaliteiten evenals de kosten beperkt en volstaat een vereenvoudigde boekhouding (art. 5 W. 17 juli 1975).

1.1.2 Het begrip 'vermogen'

Daar het begrip 'vermogen' in deze studie een centrale plaats inneemt, lijkt het ons aangewezen in te gaan op enkele belangrijke bepalingen daaromtrent in het Burgerlijk Wetboek.

Onder het begrip 'vermogen' dient men te verstaan : het geheel van goederen en rechten, in geld waardeerbaar, die aan een rechtssubject toehoren. Ieder rechtssubject (natuurlijke persoon of rechtspersoon) heeft dus noodzakelijk een vermogen. Dit vermogen wordt als een juridische algemeenheid¹ beschouwd. Deze idee ligt vervat in art 7 van de Hypotheekwet (Hyp.W.) : 'Ieder die persoonlijk verbonden is, is gehouden zijn verbintenissen na te komen, onder verband van al zijn goederen, hetzij roerende, hetzij onroerende, zo tegenwoordige als toekomstige.'

De juridische functie van het vermogen wordt neergelegd in de artikelen 7 en 82 Hyp.W., nl. te dienen als gemeenschappelijk onderpand (verhaalobject) voor de schuldeisers. Het vermogen is evenwel geen statisch gegeven. Het wijzigt voortdurend. Het onderpand van de schuldeisers heeft dan ook geen betrekking op het vermogen zoals dit bestaat op het ogenblik van het ontstaan van de schuldvordering, maar wel zoals dit samengesteld is op het moment waarop de schuldeiser tot beslag overgaat. De schuldeisers moeten de schommelingen in het vermogen van de schuldenaar ondergaan. Slechts uitzonderlijk zijn zij gerechtigd om handelingen door de debiteur m.b.t. zijn vermogen gesteld, ter zijde te schuiven³.

Wanneer een persoon een handelszaak opbouwt ontstaat er geen nieuw vermogen. Uit art. 7 Hyp.W. volgt immers dat een rechtssubject slechts één vermogen heeft dat ondeelbaar is. Vandaar dat men binnen de wetgeving nergens een definitie vindt van de 'handelszaak'.

Binnen het leven van de natuurlijke persoon hebben sommige gebeurtenissen een bijzondere invloed op het vermogen. Enkele van die gebeurtenissen zullen wij verder bekijken.

¹ Het bestaat mogelijks uit meerdere componenten, maar het wordt steeds als een geheel beschouwd.

² Hyp.W. art 8 : 'De goederen van de schuldenaar strekken tot gemeenschappelijke waarborg voor zijn schuldeisers, en de prijs ervan wordt onder hen naar evenredigheid van hun vordering verdeeld, tenzij er tussen de schuldeisers wettige redenen van voorrang bestaan.'

³ De *Pauliaanse vordering* (art. 1167 B.W.) leidt tot nietigverklaring van overeenkomsten die de schuldenaar met derden sloot om een deel van zijn vermogen bedrieglijk te onttrekken aan de schuldeiser.

In dezelfde geest bepaalt de Faillissementswet in art. 444 dat alle betalingen, verrichtingen en handelingen door de gefailleerde gedaan, en alle betalingen aan de gefailleerde gedaan sedert het vonnis van faillietverklaring van rechtswege nietig. Art. 445 laat zelf toe 'verdachte' handelingen die de gefailleerde gesteld heeft in de periode van maximaal zes maanden die het vonnis voorafgaan nietig te verklaren.

1.1.3 Vermogensrechtelijke situatie van de handelaar

Heeft de wetgever niet bepaald wat een handelszaak is, hij heeft in het Wetboek van Koophandel (WvK) wel onrechtstreeks bepaald wat een handelaar is.⁴

De kwalificatie als handelaar is niet zonder belang. Enerzijds bepaalt art. 2 dat elke verbintenis van kooplieden, om het even of ze slaat op onroerende of roerende goederen, een handelsdaad is, tenzij bewezen is dat ze een oorzaak heeft die vreemd is aan de koophandel. Een van het burgerlijk recht afwijkende bewijsregeling wordt dan van toepassing op de handelaar. Naast een aantal specifieke bepalingen die de rechtsbetrekkingen tussen handelaars onderling regelen, geven deze regels in het rechtsverkeer een betere bescherming aan de niet-handelaar ten nadele van de handelaar.

Anderzijds worden door het verwerven van het statuut van handelaar, de bepalingen uit het faillissementsrecht van toepassing⁵. Het belangrijkste gevolg van het faillissement is de buitenbezitstelling⁶. Dit algemeen beslag op de goederen van de gefailleerde is gegrond op het eerder geciteerde artikelen 7 en 8 van de hypotheekwet. Hier is meteen de basis gelegd voor de onbeperkte aansprakelijkheid van de éénmanszaak.

De dualiteit tussen burgerlijk recht en handelsrecht komt het sterkst tot uiting door de afwezigheid van een collectieve vereffeningregeling van de goederen van de onvermogene die geen handelaar is. De staat van 'kennelijk onvermogen' wordt niet uitgesproken (wel vastgesteld). Voor het overige zijn er geen bijzondere rechtsregels die de vereffening regelen : geen buitenbezitstelling, geen 'verdachte periode', ...

Besluit : Door handelaar te worden stelt de natuurlijke persoon zijn vermogen bloot aan een bijzonder risico. Daar het vermogen een eenheid vormt kan de handelaar zijn vermogen niet afsplitsen. Wil een natuurlijke persoon zijn persoonlijk vermogen beschermen dan moet hij zich afschermen van het risico verbonden aan de handelszaak.

Dit kan hij doen door een nieuw rechtssubject te creëren (rechtspersoon i.c. vennootschap) met een eigen vermogen (kapitaal). Dit nieuwe rechtssubject kan dan het volle risico van een handelsactiviteit dragen, met de kans op een gedeeltelijke of volledige teloorgaan van zijn eigen (beperkte) vermogen⁷.

⁴ Krachtens art. 1 WvK zijn kooplieden 'zij die daden uitoefenen, bij de wet *dadens van koophandel* genoemd, voor zoverre zij daarvan hun gewoon beroep maken'. Vervolgens maakt de wetgever een opsomming van de 'dadens van koophandel'.

⁵ WvK, art. 437 : 'Iedere koopman die ophoudt te betalen en waarvan het krediet aan het wankelen is gebracht, is in staat van faillissement.'

⁶ WvK, art. 444 : 'De gefailleerde verliest van rechtswege, te rekenen vanaf het vonnis van faillietverklaring, *het beheer over al zijn goederen*, zelfs over diegene die hij zou verkrijgen terwijl hij zich in staat van faillissement bevindt.' Art. 444 De gefailleerde verliest van rechtswege, te rekenen van het vonnis van faillietverklaring, het beheer over al zijn goederen, zelfs over diegene die hij zou verkrijgen terwijl hij zich in staat van faillissement bevindt. Alle betalingen, verrichtingen en handelingen door de gefailleerde gedaan, en alle betalingen aan de gefailleerde gedaan sedert dit vonnis zijn van rechtswege nietig.

Art. 445 Zijn nietig en zonder gevolg ten aanzien van de boedel, wanneer zij gedaan zijn door de schuldenaar sedert het door de rechtbank bepaalde tijdstip waarop hij opgehouden heeft te betalen of binnen de tien dagen die dit tijdstip zijn voorafgegaan: Alle handelingen waardoor roerende of onroerende goederen onder kosteloze titel in eigendom worden overgedragen, alsmede de handelingen, verrichtingen of overeenkomsten, vergeldend en onder bezwarende titel, indien de waarde van hetgeen door de gefailleerde is gegeven, aanzienlijk diegene overtreft van hetgeen hij daarvoor heeft gekregen; Alle betalingen, hetzij in geld, hetzij door overdracht, verkoop, schuldvergelijking of anders, van niet vervallen schulden, en, voor vervallen schulden, alle betalingen die anders dan in geld of handelseffecten zijn gedaan; Iedere bedongen of gerechtelijke hypotheek en alle rechten van genotspand of van pand gevestigd op de goederen van de schuldenaar voor vroeger aangegane schulden.

⁷ Voor sommige personen biedt ook deze rechtsfiguur geen afscherming voor hun professionele aansprakelijkheden. Van rechtswege blijven sommige beoefenaars van vrije beroepen immers persoonlijk aansprakelijk voor fouten gemaakt in de uitoefening van hun beroep, zelf al wordt dit beroep door een vennootschap uitgeoefend.

Uiteraard moet men er over waken de beperkte aansprakelijkheid te handhaven en ze niet 'vrijwillig' te doorbreken bv. door het verlenen van persoonlijke borgstellingen⁸. Zie verder.

1.1.4 Huwelijksvermogensrecht en eenmanszaak.

Het huwelijk heeft niet alleen gevolgen voor de persoon van echtgenoten (wederzijdse rechten en verplichtingen) maar heeft ook gevolgen ten aanzien van hun vermogensbelangen. De hele rechtsregeling die hieromtrent in het B.W. bestaat wordt het huwelijksvermogensrecht genoemd.

Het huwelijksvermogensrecht bestaat uit twee delen : een imperatief primair huwelijksvermogensrecht dat de fundamentele regels bepaalt die voor elk huwelijk gelden en een hoofdzakelijk suppletief secundair huwelijksvermogensrecht. Het is precies t.a.v. het secundair regime dat partijen de vrijheid wordt gelaten om bij huwelijkscontract een bijzondere vermogensregeling uit te werken door middel van de in hun contract bedongen huwelijksvoorwaarden.

Het B.W. laat de aanstaande echtgenoten een vrije keuze inzake huwelijksvermogensregeling. Om die vrije keuze te beklemtonen werden een aantal type-regimes uitgewerkt die in het wetboek min of meer worden uitgewerkt. Ook kunnen de echtgenoten een vermogensregeling uitwerken die volledig vreemd en ongewoon is, mits in niets strijdig met het primair huwelijksvermogensrecht en de andere wetsbepalingen die voor het beoogde stelsels essentieel zijn.

Bij de inschrijving in het handelsregister van een natuurlijke persoon, moet ook de naam en voornaam van de echtgeno(o)t(e) ingevuld worden, evenals de plaats en de datum van het huwelijk, het aangenomen huwelijksstelsel (gemeenschap van goederen, wettelijk stelsel of scheiding van goederen) en de eventuele datum van overschrijving van de echtscheiding. Ook indien een vonnis op verzoek van een echtgenoot een scheiding van goederen heeft bevolen, moet dit worden ingevuld.

Indien de handelaar gehuwd is onder een ander stelsel dan het wettelijk stelsel zal hij een uittreksel uit zijn huwelijkscontract moeten deponeren bij de griffie van de rechtbank van koophandel. Dit is tevens het geval bij iedere wijziging aan het huwelijkscontract.

Binnen het huwelijk heeft iedere echtgenoot het recht een beroep uit te oefenen zonder toestemming van de andere echtgeno(o)t(e). Indien de andere echtgeno(o)t(e) meent dat dit beroep een risico inhoudt (moreel of materieel), dan kan deze zich wenden tot de rechtbank van eerste aanleg. De rechter kan de uitoefening van het beroep niet verbieden, maar wel een verandering van huwelijksvermogensstelsel opleggen.

Het gebruik van de naam van de andere echtgeno(o)t(e) in handelsbetrekkingen is in principe niet toegestaan zonder de uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming van die andere echtgeno(o)t(e).

Wat het aangaan van leningen voor beroepsdoeleinden betreft, eisen banken en andere kredietverstrekkers in de praktijk dat de andere echtgeno(o)t(e) mee ondertekent.

Om problemen te vermijden is het tussen handelaars gebruikelijk een huwelijkscontract met scheiding van goederen af te sluiten. Er bestaat dan geen gemeenschappelijk vermogen: ieder van de echtgenoten ontvangt zijn eigen inkomsten en de goederen die ermee worden gekocht zijn eigen. Kopen beide echtgenoten toch samen een onroerend goed, dan is dit niet gemeenschappelijk maar in medeïgendom.

Van belang is dat in geval van scheiding van goederen de beroepsschulden ten laste blijven van de echtgeno(o)t(e) die ze heeft aangegaan. Er is evenwel een uitzondering voorzien voor de fiscale schulden: deze kunnen op de eigen en gemeenschappelijke vermogens van ieder van de echtgenoten verhaald worden, ongeacht het aangenomen huwelijksstelsel.

Tegenover de schuldeisers is de handelszaak in principe een gemeenschappelijk goed; de echtgeno(o)t(e) die meent dat ze eigen is moet dit bewijzen. Tussen echtgenoten stelt zich de kwestie van het bestuur van de handelszaak: is slechts één van de echtgenoten als koopman ingeschreven in het handelsregister, dan heeft deze echtgeno(o)t(e) het exclusieve bestuur over de handelszaak. Zijn beide echtgenoten ingeschreven als koopman, dan zal het waarschijnlijk een V.O.F. betreffen.

⁸ Krachtens art. 2011 B.W. is de borgtocht een overeenkomst waarbij de derde (de borg) zich jegens een schuldeiser verplicht om aan de verbintenis te voldoen in de plaats van de schuldenaar, indien deze (de hoofdschuldenaar) niet zelf daaraan voldoet.

Opgelet bij 'scheiding van goederen'

In dit geval zijn er twee vermogens : dat van de man en dat van de vrouw. Zowel de inkomsten als het vermogen - roerend en onroerend - blijven gescheiden. Iedere echtgenoot heeft bestuursbevoegdheid over de eigen goederen (rechten van genot, beheer en beschikking). Wel moet ieder van hen bijdragen in de lasten van het huwelijk. In dergelijke regimes ontstaan vaak onverdeelde heden van gemeen recht (bv. ingevolge gezamenlijke aankoop), waaraan, overeenkomstig het gemeen recht, dadelijk een einde mag worden gemaakt.

De ene echtgenoot is niet gehouden tot het betalen van de schulden van de andere echtgenoot, tenzij hij ze meegetekend heeft. Bij faillissement komen de goederen van de andere echtgenoot dus niet noodzakelijk in het gedrang.

Bij de aankoop van goederen tijdens het huwelijk kunnen de echtgenoten vrij bepalen of ze die goederen aankopen voor zichzelf of in onverdeelde heden met de andere echtgenoot.

Wanneer beide echtgenoten evenwel op een duurzame wijze samenwerken in dezelfde handel en naar buiten toe als dusdanig optreden, werden ze juridisch beschouwd als een onregelmatig opgerichte vennootschap onder firma. Sinds 1 juli '95 worden ze beschouwd als een burgerlijke maatschap. In beide gevallen worden ze beiden onbeperkt en hoofdelijk aansprakelijk voor alle schulden die ze maken, ongeacht hun huwelijksregime. Dit geldt dus ook indien zij gehuwd zijn met scheiding van goederen.

2 WAAROM EEN VENNOOTSCHAP?

Naast de fiscale redenen zijn er nog een aantal redenen waarom men kan beslissen zijn activiteit uit te oefenen in vennootschapsvorm.

1. Vooreerst is de vennootschap (societas, socio=gezel, bondgenoot) het contract dat van oudsher wordt verkozen door partners die willen samenwerken op voet van gelijkheid en billijkheid (aequitas). De vennootschap is een samenwerkingsvorm waarbij de partners niet samenwerken op grond van een gezagsverhouding (zoals de arbeidsovereenkomst) maar wel in een geest van maatschap (affectio societas, affectio = gevoel, gezindheid)

Vandaag zien we deze idee nog het meest tot uiting komen in de praktijkvennootschappen van vrije beroepers (professionele vennootschap) en in de tijdelijke (aannemingsbedrijven) en permanente samenwerkingsverbanden tussen vennootschappen (vennootschapsgroepen)

Wil of kan men zijn activiteit niet alleen uitoefenen, dan zal men gelijkwaardige partners zoeken en dan is de vennootschap de geschikte samenwerkingsvorm. (= samen arbeiden)

2. Naast deze eerste reden is er een tweede die niet te maken heeft met het 'samen-arbeiden' maar wel met de samenwerking van arbeid en kapitaal.

Eenzijds zijn er inventieve personen die ideeën of projecten hebben maar onvoldoende financiële middelen. Daarnaast zijn er kapitaalkrachtige personen die inventieve vennoten zoeken om middels een samenwerking, hun kapitaal beter te laten renderen. De kapitaalschieter neemt in ruil voor zijn kapitaal inbreng deel in de winst die de arbeid van de werkende vennoot oplevert.

3. Daarnaast biedt de vennootschapsvorm de mogelijkheid zijn aansprakelijkheid te beperken. Buiten vennootschap bestaat deze mogelijkheid niet. Schuldeisers (SE) kunnen immers beslag leggen op alle goederen van hun debiteuren op basis van de hypotheekwet.

Dit is een probleem voor kapitaalverschaffers, zij kunnen hun totale vermogen verliezen. De kapitaalverschaffer zal vlugger bereid gevonden worden een zeker bedrag in te brengen, wanneer hij met zijn participatie in de onderneming niet meer kan verliezen dan dat bedrag.

4. Samenwerking van verscheidene personen doet een belang ontstaan dat de individuele belangen overstijgt. Er ontstaat een groepsbelang dat tot zijn 'recht' moet kunnen komen. Daarom moet de groep op zich in het recht erkend worden als een zelfstandige subject met rechten en plichten. Dergelijk subject is geen natuurlijke persoon maar een door het recht gedachte persoon, dus een rechtspersoon.

Hierdoor kan de groep op zich, als rechtspersoon kan deelnemen aan het rechtsverkeer.

vb. een contract negociëren, afsluiten, uitvoeren en bij wanprestatie van de tegenpartij kan zij deze dagvaarden

Deze rechtspersoon heeft echter geen fysische identiteit wat betekent dat zij zich moet laten vertegenwoordigen door een natuurlijke persoon.

Wil een inbreng (van geld of van goederen) nuttig effect ressorteren dan moet de inbreng ten behoeve van de vennootschap worden afgescheiden via een eigendomsoverdracht.

gevolgen van de eigendomsoverdragende inbreng :

- (1) de ingebrachte goederen worden onbereikbaar voor de SE van de vennoot.
 - De inbreng zondert de ingebrachte goederen af ten behoeve van de SE van de vennootschap. Dit kan enkel met behulp van de techniek van de rechtspersoonlijkheid.
 - !!! in vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid kan de inbreng medeëigendom uitmaken van de vennoten, maar het onverdeelde aandeel van elke vennoot kan niet onttrokken worden aan diens SE.
- (2) het afgescheiden vermogen is het enige waarop de SE van de vennootschap nog aanspraak kunnen maken. Door de beperkte aansprakelijkheid van de vennoten is hun persoonlijk vermogen onbereikbaar voor de SE van de vennootschap.

■

Aldus wordt het vermogen van de vennootschap het enige executieobject van de SE van de vennootschap !!

De vennootschap moet evenwel ten allen tijde een betrouwbare contractspartner blijven . Daarom hecht de wetgever veel belang aan de bescherming van het ingebrachte kapitaal en eist zij een minimale inbreng vooraleer beperkte aansprakelijkheid te verlenen

Let wel, niet alle vennootschapstypes verlenen beperkte aansprakelijkheid en niet alle vennootschappen bezitten rechtspersoonlijkheid

3 OPRICHTINGSFORMALITEITEN

Eens men besloten heeft tot het oprichten van een vennootschap, wordt men geconfronteerd met een aantal oprichtingsformaliteiten.

Deze formaliteiten behelzen :

- opmaken van een financieel plan
- storten van geld op een geblokkeerde bankrekening
- eventueel het aanstellen van een bedrijfsrevisor
- de redactie van de statuten
- het verlijden van de oprichtingsakte
- registratie en bekendmaking van de akte

3.1 Het financieel plan

In het Belgisch recht is er geen algemene regel die de vennoten verplicht om hun vennootschap tijdens haar bestaan te voorzien van een toereikend kapitaal.

Maar sinds de Wet van 4 augustus 1978 geldt dit niet langer voor het aanvangskapitaal.

De oprichters van de vennootschap kunnen aansprakelijk gesteld worden wanneer het aanvangskapitaal van de vennootschap ontoereikend is voor een normale bedrijvigheid gedurende minstens 2 jaar.

Teneinde de oprichters tot bezinning aan te zetten over de omvang van dit aanvangskapitaal, wordt hen door art. 215 W. Venn. de verplichting opgelegd om een financieel plan op te stellen.

Artikel 215

Vóór de oprichting van de vennootschap overhandigen de oprichters aan de optredende notaris een financieel plan waarin zij het bedrag van het maatschappelijk kapitaal van de op te richten vennootschap verantwoorden. Dit stuk wordt niet openbaar gemaakt met de akte, maar door de notaris bewaard.

De verplichting tot het opmaken van een financieel plan en de daaraan gekoppelde oprichtersaansprakelijkheid bestaat voor de vennootschappen met volkomen rechtspersoonlijkheid.

In het W. Venn. zal je dit terugvinden onder volgende artikelen :

Vennootschapsvorm	BVBA	CVBA	NV	Comm. V.A.
Verplichting opmaak fin. plan	Art. 215	Art. 391	Art. 440	Art. 657
Oprichtersaansprakelijkheid	Art. 229, 5°	Art. 405, 5°	Art. 456, 4°	Art. 658

Sinds deze wet wordt de oprichting van een vennootschap met een ontoereikend aanvangskapitaal gesanctioneerd met een bijzondere oprichtingsaansprakelijkheid wegens kennelijke onderkapitalisatie.

Artikel. 229

Niettegenstaande elk hiermee strijdig beding, zijn de oprichters jegens de belanghebbenden hoofdelijk gehouden : ...

5° voor de verbintenissen van de vennootschap, naar een verhouding die de rechter vaststelt, in geval van faillissement uitgesproken binnen drie jaar na de oprichting, indien het maatschappelijk kapitaal bij de oprichting kennelijk ontoereikend was voor de normale uitoefening van de voorgenomen bedrijvigheid over ten minste twee jaar.

Het financieel plan, voorgeschreven krachtens artikel 215, wordt in dit geval door de notaris, op verzoek van de rechter-commissaris of van de procureur des Konings, aan de rechtbank overgelegd.

Dit artikel bevat volgende belangrijke elementen :

- de oprichters van de vennootschap
- hoofdelijk aansprakelijk voor de verbintenissen van de vennootschap, naar een verhouding die de rechter vaststelt,
- in geval van faillissement, uitgesproken binnen de drie jaar na de oprichting
- indien het maatschappelijk kapitaal kennelijk ontoereikend was voor de normale uitoefening van de voorgenomen bedrijvigheid over ten minste twee jaar.

Voor een beter begrip van de juiste inhoud verwijs ik naar de tekst van Prof. Lievens.

Lees ook het artikel van Marc Moreau, FET 23 mei 2003 (in bijlage bij dit hoofdstuk).

Interessant zijn ook de annotaties bij het Wetboek Vennootschapsrecht, Brugge, Die Keure, 2000

Lievens, J., De éénpersoons-BVBA, Antwerpen, Kluwer, 1988

1 De oprichters riskeren slechts enige aansprakelijkheid, indien blijkt dat het aanvangskapitaal van de B.V.B.A. **kennelijk** ontoereikend was voor de normale uitoefening van de voorgenomen bedrijvigheid over ten minste twee jaar.

Buiten twijfel staat dat de toetsing door de rechter van het bedrag van het kapitaal aan een niet kennelijk onredelijke verhouding met de aard en de omvang van de voorgenomen bedrijvigheid, een marginale toetsing is.

Dit is duidelijk gezegd met het woord 'kennelijk' en dit is de normale beperking van de macht van de rechter bij de beoordeling van beleidsbeslissingen.

M.a.w. zolang de oprichter, blijkens de verantwoording van het kapitaal voor de oprichting in het financieel plan, op dat tijdstip geoordeeld en beslist heeft binnen de marge waarbinnen, naar maatstaven van redelijkheid en verantwoord ondernemingsschap, verschil van mening kon bestaan, mag hij niet aansprakelijk gesteld worden voor de beleidsbeslissingen, ook wanneer deze achteraf een misrekening blijkt te zijn.

2 De rechtsleer is het erover eens dat het **geplaatste kapitaal** niet het enige element is dat in aanmerking dient genomen voor de financiering van de voorgenomen bedrijvigheid. Er mag ook rekening gehouden worden met bankkredieten, subsidies en voor de sector normale leverancierskredieten. Ook leningen of voorschotten van de vennoot kunnen in de financiële structuur van de vennootschap een rol spelen.

Geresumeerd kan worden gesteld dat de aansprakelijkheid van de oprichter in het geding komt, wanneer het geplaatste kapitaal van de vennootschap kennelijk ontoereikend was om haar **initiële investeringen** te financieren en gedurende twee jaar al haar kosten - met inbegrip van de financiële kosten van het aan te trekken vreemd vermogen - te betalen, daarbij rekening houdend met al de passiefelementen en de op redelijke wijze geplande opbrengsten.

3 Blijkens artikel 229, 5° W. Venn. wordt de toereikendheid van het kapitaal beoordeeld in functie van de normale uitoefening van de voorgenomen bedrijvigheid over ten minste twee jaar.

Welke de **voorgenomen bedrijvigheid** was moet de oprichter in geval van betwisting kunnen aantonen aan de hand van het financieel plan, maar kan de rechter uiteraard ook beoordelen rekening houdend met wat in feite door de vennootschap gedaan werd, en niet op grond van de statutaire doelomschrijving noch van de vermelding in het handelsregister.

4 ... Omtrent de inhoud van dit financieel plan dat de oprichters volgens artikel 229, 5° W. Venn. moeten opmaken heeft de wetgever geen regels geformuleerd. De verantwoording van het kapitaal wordt immers gedaan op grond van **bedrijfseconomische financieringstechniek**

Dit financieel plan bestaat in een begroting van kosten en opbrengsten die, vermits zij een begroting is van een onderneming, opgemaakt wordt onder de vorm van (tenminste) twee **geprojecteerde jaarbalansen**. Daaruit moet blijken dat de vennootschap gedurende die periode aan haar behoeften zal kunnen voldoen met de eigen middelen die haar verstrekt zijn en met bedrijfseconomisch verantwoord krediet, alsook, in voorkomend geval, met achterstelling van de kapitaalvervangende lening die de aandeelhouders aan hun vennootschap toestaan.

De kerngedachte is dat het ondernemingsrisico niet afgewenteld mag worden op de derden maar dat de omvang van het kapitaal de aangepaste tegenhanger moet zijn van het voorrecht van de beperkte aansprakelijkheid dat moet verdiend worden.

Wanneer de oprichters na faillissement door de curator op grond van artikel 229, 5° W. Venn. worden aangesproken, mogen zij d.m.v. andere middelen dan het financieel plan bewijzen dat het aanvangskapitaal niet kennelijk ontoereikend was. Zo kunnen zij zich beroepen op rendementstudies, die aan de redactie van het financieel plan voorafgingen.

5 Bij de beoordeling van het al dan niet kennelijk ontoereikend bedrag van het kapitaal mogen de rechter en de eventueel door hem benoemde deskundige geen profeten van het verleden zijn.

Zij moeten zich stellen **op het tijdstip van de oprichting**, rekening houdend met hetgeen de oprichter alsdan wist of behoorde te weten en te voorzien.

Zo kunnen de oprichters niet aansprakelijk gesteld worden, wanneer het aanvangskapitaal toereikend was en de vennootschap gedurende een hele tijd behoorlijke resultaten boekte, doch uiteindelijk ten gevolge van grove bestuursfouten overkop ging.

De beoordeling van de kennelijke ontoereikendheid van het kapitaal moet dus op het tijdstip van de oprichting geschieden op grond van de verantwoording in het financieel plan. De verplichte redactie van dit plan en de inbewaargeving ervan aan de notaris, die het na faillissement aan de rechter-commissaris of de Procureur des Konings zal overleggen, heeft een dubbele strekking die duidelijk tot uitdrukking kwam in de parlementaire voorbereiding van de nieuwe wet: 'Zodanig verslag verzekert dat de ondernemer **bezint voor hij begint**. Bovendien **beschermt** het in zekere mate tegen een mogelijke willekeur bij de beoordeling na de feiten van wat als een voldoende kapitaal in de gegeven omstandigheden nl. ten tijde van de oprichting, mocht beschouwd worden'.

Het staat de rechtbank vrij een deskundig onderzoek te bevelen maar de beoordeling moet steeds geschieden met inachtneming van het financieel plan.

6 Wanneer de rechter vaststelt dat aan de voorwaarden van artikel 229, 5° W. Venn. is voldaan, dient hij de oprichters te veroordelen voor de **verbintenissen van de vennootschap**.

Zoals hoger aangestipt, is voor de aansprakelijkheid van de oprichters in de gevallen bedoeld door artikel 229, 5° W. Venn. immers **niet** vereist dat de gebreken in de oprichting aan hun **fout** te wijten zijn.

Dit is ook zo in geval van oprichting met een kennelijk ontoereikend kapitaal.

Zowel in rechtsleer als rechtspraak wordt aanvaard dat er **geen oorzakelijk verband** dient bewezen tussen het kennelijk ontoereikend kapitaal en het faillissement.

Alleen beschikt de rechter over een **matigingsbevoegdheid** m.b.t. de omvang van de veroordeling. Deze matigingsbevoegdheid wordt door de rechtbanken op een vrij discretionaire wijze uitgeoefend.

7 De vordering op grond van artikel 229, 5° W. Venn. strekt **niet tot vergoeding van schade** maar wel tot gehele of gedeeltelijke nakoming door de oprichters van de verbintenissen die de vennootschap als gevolg van het faillissement niet kan nakomen.

De noodzakelijke beoordeling en beslissing van de rechter over de verhouding tot het geheel van de aangegane verbintenissen verzet er zich tegen dat schuldeisers afzonderlijk zouden vorderen. Zulke veroordeling, waarvan de omvang door de rechter kan gematigd worden, kan niet anders worden uitgesproken dan op een vordering voor rekening van de gezamenlijke schuldeisers, die uitsluitend door de curator kan ingesteld worden.

De schuldeisers kunnen echter wel op grond van artikel 1382 B .W. vorderen, indien zij bewijzen dat voldaan is aan de vereisten die daarin zijn gesteld.

Bovendien zouden de schuldeisers de heropening van het faillissement kunnen vorderen.

De vordering tot heropening van het faillissement kan krachtens artikel 536 Faill. W. immers door elke belanghebbende worden ingesteld. De rechtbank zal dan oordelen of de curator de oprichter al dan niet moet aanspreken.

Self-check

- o Wat is de bedoeling van het financieel plan?
- o Wanneer wordt oprichtersaansprakelijkheid toegepast?
- o Door wie wordt de oprichtersaansprakelijkheid gevorderd? Tijdens welke procedure?
- o Wat betekenen 'kennelijk' ontoereikend en 'marginale' toetsing?
- o Welke elementen spelen een rol bij de beoordeling van het 'kennelijk toereikend kapitaal'?
- o Welke aansprakelijkheid dragen de oprichters bij grove fouten van de bestuurders van de vennootschap?
- o Wat mbt. tot het bewijs van het oorzakelijk verband ts. faillissement en kennelijk ontoereikend kapitaal?
- o Is er een verschil tussen oprichtersaansprakelijkheid en kennelijk grove bestuursfouten?

Voor de technische aspecten inzake het opmaken verwijst ik naar de mondelinge uiteenzetting en naar de oefeningen E90.xx

3.2 Overige oprichtingsformaliteiten

3.2.1 Storting van de inbrengen op een geblokkeerde rekening

Tijdens de oprichtingsfase storten de vennoten hun inbrengen in geld op een bijzondere geblokkeerde bankrekening op naam van de vennootschap 'in oprichting'. De financiële instelling levert vervolgens een attest af van de stortingen. Voor het verlijden van de oprichtingsakte overhandigen de oprichters het attest aan de notaris. Deze zal het attest bij de oprichtingsakte voegen.

Na het verlijden van de akte zal de notaris de financiële instelling schriftelijk in kennis stellen van de oprichting waarna de rekening gedeblokkeerd wordt zodat de gelden beschikbaar worden voor de personen die bevoegd zijn om de vennootschap te verbinden.

Deze procedure via een geblokkeerde rekening is ook van toepassing bij latere kapitaalverhogingen.

Artikel 224

In geval van inbreng in geld, te storten bij het verlijden van de akte, wordt dat geld vóór de oprichting van de vennootschap bij storting of overschrijving gedeponereerd op een bijzondere rekening, geopend op naam van de vennootschap in oprichting bij De Post (Postcheque) of bij een in België gevestigde kredietinstelling die geen gemeentespaarkas is en waarop de wet van 22 maart 1993 op het statuut van en het toezicht op de kredietinstellingen van toepassing is. Een bewijs van die deponering wordt aan de akte gehecht.

De bijzondere rekening wordt uitsluitend ter beschikking gehouden van de op te richten vennootschap. Over die rekening kan alleen worden beschikt door personen die bevoegd zijn de vennootschap te verbinden, en pas nadat de optredende notaris aan de instelling bericht heeft gegeven van het verlijden van de akte.

Indien de vennootschap niet binnen drie maanden na de opening van de bijzondere rekening is opgericht, wordt het geld teruggegeven aan de deposanten die erom verzoeken.

BEWIJS VAN STORTING OF OVERSCHRIJVING OP EEN SPECIALE REKENING GEOPEND MET HET OOG OP DE	
☒ OPRICHTING ☐ KAPITAALVERHOOGING	N ^o 13222
VAN EEN VENNOOTSCHAP	
☐ Met X aanduiden wat van toepassing is	
BEGUNSTIGDE (Naam van de op te richten vennootschap)	REKENINGNUMMER
	Intern rekeningnummer voorbehouden aan KB 430.4184121.17
De KREDIETBANK n.v. te 3000 LEUVEN, Mgr. Ladeuzeplein 15 bevestigt hiermede dat de in hoofde genoemde rekening werd gecrediteerd voor een bedrag van BF 250.000,- op verzoek van de op keerzijde vermelde deponent(en) en ingevolge zijn (hun) storting of overschrijving.	
De KREDIETBANK n.v. zal dit bedrag ter beschikking stellen :	
— hetzij van de begunstigde, vertegenwoordigd door de personen, die de vennootschap geldig binden, en na overlegging van een schriftelijke verklaring van de optredende notaris, waarin het verlijden van de akte van oprichting of kapitaalverhoging wordt bevestigd.	
— hetzij van de deponent(en) of zijn (hun) rechthebbende(n), en op zijn (hun) verzoek, ingeval drie maanden verstreken zijn sedert de storting of overschrijving, zonder dat de bank in kennis is gesteld van de oprichting der vennootschap of kapitaalverhoging in de vormen zoals aangeduid in voorgaande alinea.	
Te Leuven 13 januari 1983	
KREDIETBANK n.v.	
 F. VAN MEEGAEEL Onderafdelingschef	 G. MERTENS Procuratiehouder

HR/Antwerpen 37 488 / Brussel 77 445

--- BTW 403 227 515 ---

Maatschappelijke Zetel : Schoenmarkt 35 B - 2000 Antwerpen

Art. 09.2565.1 - 250 b. - 3 - 82 (1) Mod. 89

De achterzijde van dit attest vermeldt de identiteit van de deposanten.

3.2.2 Redactie van de statuten

De oprichters van de vennootschap overleggen (eventueel met de vennoten) omtrent de vennootschapsvorm (Comm. VA, BVBA, CV, NV, ...). Diverse motieven zullen de keuze beïnvloeden. Eens gekozen voor de vorm wordt er een ontwerp van statuten opgemaakt. Doorgaans zal de notaris zorgen voor een type-ontwerp. Dit ontwerp moet dan door de betrokkenen aangepast worden volgens hun specifieke noden. De diverse ontwerpen leiden uiteindelijk tot de definitieve statuten.

Zie mondelinge uiteenzetting voor de pre-contractuele aansprakelijkheid.

3.2.3 Verlijden van de akte, registratie en publiciteit

Krachtens artikel 66 W. Venn. worden de akten van vennootschappen met volkomen rechtspersoonlijkheid authentiek verleden. Vanaf het verlijden van de oprichtingsakte bestaat de vennootschap tussen de partijen. De notaris hecht het financieel plan aan de minuut⁹ van de oprichtingsakte.

Artikelen 67 en 68 bepalen dat de notaris na het verlijden volgende documenten binnen de 15 dagen op de griffie van de Rechtbank van Koophandel bezorgt :

- een officieel afschrift van de oprichtingsakte, 'uitgifte' genoemd (art. 67 spreekt van 'expedities');
- een uittreksel op gezegeld papier;
- een uittreksel op ongezegeld papier;
- twee exemplaren van een document waarin verwezen wordt naar de neerlegging van de uitgifte, 'mededeling' genoemd.

Vooraleer deze documenten te deponeren zal de notaris ze aanbieden ter registratie.

De registratierechten bedragen bij oprichting en kapitaalverhoging 0,5% van het geplaatste kapitaal. Bij gemengde inbreng en bij inbreng van onroerende goederen bestemd voor bewoning bedraagt het registratierecht 10%.

Bij fusie, splitsing en inbreng van een volledige bedrijfstak is er geen registratierecht verschuldigd.

De griffie van de RvK zendt naar de diensten van het Belgisch Staatsblad

- het uittreksel op ongezegeld papier;
- en één exemplaar van de mededeling

en bewaart de overige stukken in het vennootschapsdossier.

De diensten van het BS zorgen voor de publicatie in de bijlagen van het Belgisch Staatsblad. Hiervoor worden kosten aangerekend.

Krachtens art. 2 par. 4 verkrijgen de vennootschappen rechtspersoonlijkheid vanaf de dag van de in artikel 68 bedoelde neerlegging. Het uittreksel bevat volgende de vermeldingen opgesomd in artikel 69 :

Artikel 2

§ 1. De maatschap, de tijdelijke handelsvennootschap en de stille handelsvennootschap hebben geen rechtspersoonlijkheid.

§ 2. Dit wetboek erkent als handelsvennootschap met rechtspersoonlijkheid :

- de vennootschap onder firma, afgekort V.O.F.;
- de gewone commanditaire vennootschap, afgekort Comm.V;
- de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid, afgekort BVBA;
- ...

⁹ Minuut: origineel van een ambtelijk stuk. Hier : de oorspronkelijke oprichtingsakte die door de notaris bewaard zal worden.

...

- de coöperatieve vennootschap, die zowel met beperkte aansprakelijkheid, afgekort CVBA, als met onbeperkte aansprakelijkheid, afgekort CVOA, kan zijn;
- de naamloze vennootschap, afgekort NV;
- de commanditaire vennootschap op aandelen, afgekort Comm. VA;
- het economisch samenwerkingsverband, afgekort ESV.

§ 3. Het erkent als burgerlijke vennootschap met rechtspersoonlijkheid de landbouwvennootschap, afgekort LV.

§ 4. De vennootschappen bedoeld in de §§ 2 en 3 verkrijgen rechtspersoonlijkheid vanaf de dag van de in artikel 68 bedoelde neerlegging.

Bij gebreke van de in het eerste lid bedoelde neerlegging, wordt de vennootschap die daden van koop-handel tot doel heeft en noch een vennootschap in oprichting is, noch een tijdelijke handelsvennootschap of een stille handelsvennootschap, beheerst door de regels inzake de maatschap en, indien ze een gemeenschappelijke naam voert, door artikel 204.

Het uittreksel bevat volgende de vermeldingen opgesomd in artikel 69 :

Artikel 69

Het uittreksel uit de oprichtingsakte van vennootschappen, met uitzondering van de economische samenwerkingsverbanden, bevat :

1° de rechtsvorm van de vennootschap en haar naam; in het geval van een coöperatieve vennootschap, of zij met beperkte of onbeperkte aansprakelijkheid is; in het geval omschreven in boek X moeten deze vermeldingen worden gevolgd door de woorden " met een sociaal oogmerk ";

2° de nauwkeurige aanduiding van de zetel van de vennootschap;

3° de duur van de vennootschap, tenzij zij voor onbepaalde tijd is aangegaan;

4° de nauwkeurige opgave van de identiteit van de hoofdelijk aansprakelijke vennoten, de oprichters en de vennoten die hun inbreng nog niet volledig hebben volgestort; in dit laatste geval bevat het uittreksel voor elk van deze vennoten het bedrag van de nog niet volgestorte inbrengen;

5° in voorkomend geval, het bedrag van het maatschappelijk kapitaal; het gestorte bedrag; het bedrag van het toegestane kapitaal; voor de commanditaire vennootschappen, de bij wijze van geldschieting gestorte en te storten bedragen; voor de coöperatieve vennootschappen, het bedrag van het vaste gedeelte van het kapitaal;

6° de samenstelling van het maatschappelijk kapitaal of bij ontstentenis daarvan, het maatschappelijk vermogen, en in voorkomend geval, de conclusies van het verslag van de bedrijfsrevisor met betrekking tot de inbrengen in natura;

7° het begin en het einde van het boekjaar;

8° de bepalingen betreffende het aanleggen van reserves, de verdeling van de winst en de verdeling van het na vereffening overblijvende saldo;

9° de aanwijzing van de personen die gemachtigd zijn de vennootschap te besturen en te verbinden, de omvang van hun bevoegdheid en de wijze waarop zij deze uitoefenen, hetzij alleen, hetzij gezamenlijk, hetzij als college;

10° in voorkomend geval de aanwijzing van de commissarissen;

11° de nauwkeurige omschrijving van het doel van de vennootschap;

12° de plaats, de dag en het uur van de jaarvergadering van de vennoten, alsook de voorwaarden voor de toelating tot de vergadering en voor de uitoefening van het stemrecht.

Op de vennootschap onder firma en de gewone commanditaire vennootschap zijn de punten 11° en 12° niet van toepassing.

Op de landbouwvennootschappen zijn de punten 8°, 10° en 12° niet van toepassing.

4 VESTIGINGSFORMALITEITEN

Wie een eigen zaak wil beginnen of een vrij beroep wil uitoefenen, zelfs al gaat het om een bijberoep, moet een aantal noodzakelijke formaliteiten vervullen

Met de komst van de Kruispuntbank voor Ondernemingen is de situatie grondig gewijzigd sinds 1 juli 2003. Wij behandelen eerst de situatie voor 1 juli 2003

4.1 Voorwaarden om zelfstandige te kunnen worden

4.1.1 De leeftijd

Men kan zich pas als zelfstandige vestigen indien de leeftijd van 18 jaar werd bereikt. Enkel wie meerderjarig is, is handelingsbekwaam. Voor die leeftijd kan men zich niet laten inschrijven in het handelsregister, kan men niet failliet verklaard worden en kan men zelfs niet voor de rechtbank van koophandel gedagvaard worden.

Uitzondering

De rechtbank van eerste aanleg kan op verzoek van de familieraad aan een minderjarige toelating geven om na overlijden de handel van zijn ouders voort te zetten.

4.1.2 Bekwaam zijn

- *De gefailleerden* Iemand die failliet werd verklaard kan in principe nog een nieuwe handelszaak beginnen. Toch kan de rechter een verbod opleggen als blijkt dat hij door een grove fout heeft bijgedragen tot het faillissement. Dit verbod kan ingetrokken worden. Zolang hij niet in eer is hersteld mag de gefailleerde in eigen naam geen bestuursfunctie meer uitoefenen in een handelsvennootschap.
- *Terzijde* : Iedereen die wegens bankbreuk veroordeeld werd tot een (eventueel voorwaardelijke) gevangenisstraf van drie maanden of meer mag geen koopmansactiviteit meer uitoefenen, noch een bestuursfunctie waarnemen (behoudens eerherstel).
- *Wettelijk onbekwaam verklaarden* Personen die veroordeeld werden tot een criminele straf (levenslange of tijdelijke opsluiting, levenslange of tijdelijke hechtenis) kunnen geen handel meer drijven voor de duur van de straf.
- *Gerechtigd onbekwaamverklaarden of in staat van verlengde minderjarigheid verklaarden* Deze personen zijn juridisch niet bekwaam om handel te drijven.
- *Personen onder gerechtelijk raadsman gesteld of voor wie een voorlopige bewindsvoerder werd aangesteld* Deze personen missen de nodige feitelijke bekwaamheid tot handeldrijven.

4.1.3 De nationaliteit

Vreemdelingen, uitgezonderd onderdanen van de Europese Economische Ruimte en UNO-vluchtelingen, moeten om een zelfstandige activiteit te starten, houder zijn van een beroepskaart.

4.1.4 De beroepskaart

Vreemdelingen die hun zelfstandige activiteit uitsluitend beperken tot leurhandel, hebben geen beroepskaart maar wel een leurkaart nodig.

Onderdanen van Polen, Hongarije, Roemenië, Tsjechië, Slovakije, Estland, Letland, Litouwen en Bulgarije hebben geen beroepskaart nodig. Zij dienen bij het Ministerie van Middenstand een vrijstellingsattest aan te vragen.

De aanvragen gebeuren via het gemeentebestuur (mits voorlegging van de verblijfsvergunning) of bij de Belgische diplomatieke of consulaire vertegenwoordiging in het land van herkomst.

4.2 Vestigingsattest

Voor sommige handelsactiviteiten is een vestigingsattest vereist. Dit wil zeggen dat het beschermde beroepen zijn die niet zomaar iedereen mag uitvoeren. Het gaat om activiteiten waarvoor men **voldoende beroepskennis** moet kunnen aantonen.

Wie zich in zulk beroep wil vestigen moet een vestigingsattest aanvragen bij de **Provinciale Kamer voor Ambachten en Neringen**. Dit attest moet voorgelegd worden bij de inschrijving in het handelsregister.

Beroepen waarvoor een vestigingsattest nodig is

Brood- en banketbakker	Niet-metalen dakbedekkingen gebouwen
Begrafenisondernemer	Opticien - brillenmaker
Behanger (wand- en vloerbedekkingen)	Plafonneerder - cementeerder
Bromfietsmecaniciën	Restaurateur, traiteur-banketaannemer
Carrossier-hersteller	Sanitair installateur loodgieter
Centrale verwarming (installateur)	Schilderwerken
Droogkuiser - verver	Schoonheidsspecialist(e)
Elektrotechnisch installateur	Schrijnwerker - timmerman
Fabrikant - installateur van lichtreclame	Slager - groothandelaar
Fietsmecaniciën	Sloopwerken
Fotograaf	Steenhouwer
Fourage en stro	Technicus in tandprothese
Frigorist	Tegelzetter
Garagehouder - hersteller	Tweedehandse autovoertuigen
Glaswerken	Vaste brandstoffen (kleinhandel)
Horlogemaker - hersteller	Verwarming met gas
Inlandse granen	Verzekeringsmakelaar
Kapper	Vloeibare brandstoffen (kleinhandel)
Marmerbewerker	Wasser
Metsel- en betonwerken	Waterdicht maken van bouwwerken
Molenaar	Zinkwerken en metalen dakbedekkingen
Motorfietsmecaniciën	

4.3 Attest basiskennis bedrijfsbeheer

Iedereen die zich wil inschrijven in het handelsregister dient bij de inschrijving een attest voor te leggen ter staving van zijn kennis bedrijfsbeheer. Ook dit attest moet aangevraagd worden bij de Provinciale Kamer voor Ambachten en Neringen.

Men verkrijgt dit attest indien men hetzij op basis van studies, hetzij op basis van het beroepsverleden kan aantonen over voldoende kennis van bedrijfsbeheer te beschikken. Komen als zodanig in aanmerking :

Studies

- A. Een diploma of getuigschrift van:
 - 1. Derde graad (volledig) algemeen-, technisch-, kunstonderwijs;
 - 2. Diploma Beroepssecundair onderwijs van de afdeling Handel, Boekhouding of Verkoop;
 - 3. Centrale examencommissie;
 - 4. Opleiding ondernemingshoofd van het CMO;
 - 5. Onderwijs voor sociale promotie.
 - 6. Ieder diploma van het hoger onderwijs;
- B. Een getuigschrift van een versnelde cursus van minstens 128 lessen gespreid over ten minste 3 maanden van het CMO;
- C. Een buitenlands diploma of getuigschrift dat gelijkwaardig wordt beschouwd aan een Belgisch;
- D. De door de Minister erkende aktes, na verificatie van de leerstof;
- E. De vroeger bekomen attesten "beheerskennis".

Praktijkervaring

Wie de vereiste diploma's of getuigschriften niet kan voorleggen, kan de beheerskennis toch bewijzen met volgende praktijkervaring :

- A. Ondernemingshoofd van een nijverheids-, handels- of ambachtswerkzaamheid evenals een land- of tuinbouwactiviteit als zelfstandige in hoofd- of bijberoep.
- B. Bestuurder of zaakvoerder van een onderneming
- C. Zelfstandig helper van een ondernemingshoofd
- D. Bediende in een leidinggevende functie

Noot

De beheerskennis kan ook aangetoond worden door de echtgeno(o)t(e) of samenwonende partner van de zelfstandige, op voorwaarde dat uit een uittreksel van het bevolkingsregister blijkt dat samenwonenden reeds minstens 3 jaar op hetzelfde adres gedomicilieerd zijn.

Tenslotte kan de beheerskennis ook nog aangetoond worden door de zelfstandige helper of de in dienst genomen werknemer die belast wordt met het bedrijfsbeheer.

4.4 Specifieke vergunningen

Voor de uitoefening van een aantal beroepen MOETEN speciale vergunningen aangevraagd worden.

Deze lijst is zeer uitgebreid. Alle verplichtingen afzonderlijk nauwkeurig omschrijven is hier niet aan de orde. We beperken ons dan ook tot een alfabetische opsomming van de beroepen met verwijzing naar de instantie waar meer gegevens over de speciale vergunning kunnen bekomen worden.

Beroepen met verwijzing naar de instantie waar meer gegevens over de speciale vergunning kunnen bekomen worden

Aanhangwagens - constructie	Ministerie Verkeer en Infrastructuur
Aardappelen - handel en uitvoer	Ministerie van Middenstand en Landbouw
Afvalolie - opslag en ophaling	Openbare afvalstoffenmaatschappij. Vlaams gewest. Bestendige deputatie van de Provincie
Alarminstallaties	Ministerie Binnenlandse Zaken
Alcoholische dranken - fabricage en verkoop	Ministerie van Financiën. Plaatselijk kantoor van Douane en Accijnzen
Apotheker	Verplichte inschrijving bij de Orde van Apothekers
Autorijscholen	Erkenning door Min. Verkeer en infrastructuur
Bandagisten	RIZIV Dienst voor geneeskundige verzorging
Beenhouwer - slager	Voorafgaande melding gemeentebestuur Min.Middenstand. Administratie Reglementering
Beleggingsadviseur	Ministerie van Binnenlandse Zaken Commissie Bank- en Financieuzen
Bestrijdingsmiddelen	Landbouw: Ministerie van Middenstand en landbouw Niet Landbouw: Ministerie van Volksgezondheid
Bewakings- en beveiligingsonderneming	Ministerie van Binnenlandse Zaken
Boekhouders	Erkenning Beroepsinstituut BIBF
Brand-beveiligingsdeuren	Ministerie van Binnenlandse Zaken
Bureau voor arbeidsbemiddeling	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Café-uitbating	Ministerie van Financiën Plaatselijk kantoor Douane en Accijnzen
Detective	Ministerie van Binnenlandse Zaken
Diamant - verkoop van ruwe diamant	Ministerie van Economische Zaken Bestuur economische betrekkingen
Dieren - pensions en handel	Gemeentebestuur
Eetwaren - fabricage en handel	Ministerie van Volksgezondheid
Eieren - broederij, selectie- en vermeerderingsbedrijven	Ministerie van Middenstand en Landbouw
Fytofarmaceutische producten	Ministerie van Middenstand en Landbouw
Gas in flessen - verkoop	Ministerie van Economische Zaken Administratie Energie

Gehoorprothesen	RIZIV - Dienst voor geneeskundige verzorging
Geneesmiddelen fabricage, distributie, invoer	Ministerie van Volksgezondheid Inspectie artseneijbereidkunde
Gezins- en bejaardentehuis	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Graangewassen - handel en invoer	Ministerie Economische Zaken Bestuur economische betrekkingen
Grensexpeditiekantoren	Ministerie van Financiën Administratie Douane en Accijnzen
Groenten en fruit	Ministerie van Middenstand en Landbouw
Grondverbeteringsmiddelen	Ministerie Middenstand en Landbouw Inspectie Grondstoffen
Hotelexploitatie	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Commissariaat Generaal voor Toerisme Toerisme Vlaanderen
Huwelijksbureau	Ministerie van Economische Zaken
Incassobureau	Ministerie van Economische Zaken
Interimkantoor	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Kampeerterein	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Commissariaat Generaal voor Toerisme Toerisme Vlaanderen
Kinderopvang	Dienst Kind en Gezin
Kinesitherapeut(e)	RIZIV - Dienst voor geneeskundige verzorging
Logopedist	Inschrijvingsnummer RIZIV
Maalderij	Min.Economische Zaken Centrale dienst Contingenten & vergunningen
Melkhandel	Ministerie van Middenstand en Landbouw Inspectie grondstoffen
Opticien	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
Orthopedist(e)	RIZIV - Dienst voor geneeskundige verzorging
Pesticiden en giftige fytofarmaceutische producten	Ministerie van Middenstand en Landbouw Inspectie Grondstoffen
Petroleum & brandbare gassen	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Adm. voor Economie & werkgelegenheid
Pluimvee - slachterij, opslag bewerking	Ministerie voor Volksgezondheid Nationale Dienst voor afzet van Land- en Tuinbouwproducten
Prothesist	Inschrijvingsnummer RIZIV
Privébewaking	Ministerie van Binnenlandse Zaken Bewakingsondernemingen
Psycholoog	Psychologencommissie
Reisbureau	Min.Vlaamse Gemeenschap Toerisme Vlaanderen Commissariaat Generaal voor Toerisme
Restaurant	Ministerie van Financiën Plaatselijk kantoor Douane en Accijnzen

Selectiebureau	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Slager - Spekslager	Ministerie van Middenstand en Landbouw Administratie Reglementen
Speelzalen	Ministerie van Justitie
Tabakswaren	Ministerie van Financiën Administratie van Douane & Accijnzen
Taxidienst	Toelating gemeentelijke overheid
Tehuizen voor bejaarden	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Dienst Ouderenvoorzieningen
Vastgoedmakelaar	Beroepsinstituut van de Vastgoedmakelaars
Veevoeders - invoer, fabricage	Ministerie van Middenstand en Landbouw Inspectie grondstoffen.
Verpleging	RIZIV - Dienst voor geneeskundige verzorging
Vervoer van personen	Min.Verkeerswezen, Bestuur vervoer
Vervoer van goederen	Min.Verkeerswezen, Wegtransport
Vervoer van dieren	Min.Verkeerswezen en het Staats secretariaat voor Landbouw
Vervoer van wapens	Het gemeentebestuur van elke gemeente die door- kruist wordt
Verzekeringsmakelaar	Controledienst voor Verzekeringen
Vis - bewerking, koeling, verpakking	Ministerie van Volksgezondheid
Vlees - slachthuis, opslag, groothandel	Ministerie van Volksgezondheid
Voedingsmiddelen - fabricatie, handel	Ministerie van Volksgezondheid Provinciaal bureau van de eetwareninspectie
Vuurwerk	Ministerie van Economische Zaken
Wapens - fabricage, handel	Politiediensten
Zaaizaden en pootgoed	Ministerie van Middenstand en Landbouw Inspectie grondstoffen
Zuivelproducten	Ministerie van Middenstand en Landbouw

Verder is er nog een speciale vergunning nodig voor de *ambulante handel*. Dit is voor de verkoop op openbare plaatsen of op markten.

Wie met voedingswaren in aanraking komt moet nog een speciale *hygiënevergunning* hebben. Sommige activiteiten zijn onderworpen aan een *milieuvergunning* of een regeling voor verpakingsafval.

Wie in zijn zaak muziek laat weerklinken moet in orde zijn met *SABAM* en dient een "*billijke vergoeding*" te betalen voor de auteursrechten van uitvoerende artiesten.....

4.5 Handelsregister

Elke natuurlijke of rechtspersoon (vennootschap), die een handelsactiviteit in België wil uitoefenen moet zich in het **handelsregister** inschrijven. Een niet-handeldrijvend ambachtsman moet zich in het **ambachtsregister** inschrijven. De inschrijving gebeurt op basis van een "**nomenclatuur**", dit is een uitgebreide opsomming van alle beroepen waaraan een codenummer wordt toegekend.

Opmerking

Vrije beroepen (geneesheren, advocaten, architecten...) zijn geen handelaars, zij moeten zich dus niet in het handelsregister inschrijven.

Consultants, journalisten, adviseurs, dienstverleners allerhande,... die alleen hun eigen intellectuele prestaties verkopen zijn meestal geen handelaar en hebben dus geen handelsregister nodig.

Landbouwers zijn ook geen "handelaars", evenwel wanneer hun activiteit één of andere industriële teelt betreft, is de inschrijving wel vereist.

Kunstenaars hebben in principe geen handels- of ambachtsregister nodig. Deze inschrijving is slechts vereist als het commerciële karakter overweegt op het artistieke.

Elke natuurlijke of rechtspersoon die met een handelsactiviteit wil starten moet zich laten inschrijven in het handelsregister van het arrondissement waar de beroepswerkzaamheid wordt uitgeoefend. Het handelsregister hangt af van de Rechtbank van Koophandel.

Bij de inschrijving heeft men volgende documenten nodig :

- basisattest beheerskennis;
- identiteitskaart;
- indien gehuwd : trouwboekje en uittreksel huwelijkscontract;
- indien gescheiden : datum van overschrijving van het vonnis in de registers van de burgerlijke stand;
- bewijs basiskennis bedrijfsbeheer, vergezeld van een bewijs van beroepskennis indien het om een gereguleerd beroep gaat (vestigingsattest);
- indien vreemdeling : bewijs van inschrijving in vreemdelingen- of bevolkingsregister, eensluitend afschrift van de beroepskaart;
- bankrekeningnummer;
- adres en verkoopoppervlakte;
- indien vennootschap : oprichtingsakte.

Ile akten, facturen, brieven, bestelbons en andere gelijkaardige documenten van commerciële aard, die uitgaan van een handelaar, moeten de letters "**H.R.**" vermelden, gevolgd door de plaats waar de zetel van de Rechtbank van Koophandel is gevestigd en door het nummer.

Indien de handelaar verschillende vestigingen in verschillende rechtsgebieden heeft, moet de handelaar in elk van die rechtsgebieden ingeschreven worden. De ambachtsman moet worden ingeschreven in dat rechtsgebied waar hij hoofdzakelijk zijn beroep wil uitoefenen.

Verplichte vermelding

Enmaal ingeschreven in het handelsregister moet het inschrijvingsnummer en de zetel van de Rechtbank van Koophandel waar de zaak gevestigd is, vermeld worden op alle handelsdocumenten, op het uitstalraam, kramen op de markt, op wagens.

4.6 BTW

4.6.1 Aanvraag btw-nummer

Alvorens de activiteit te starten moet een BTW-nummer aangevraagd worden. Dit gebeurt met het formulier 604 A dat gratis verkrijgbaar is op ieder BTW-controlekantoor. Elke belastingplichtige die een nieuw BTW-nummer aanvraagt, moet voor een persoonlijk onderhoud op bezoek bij een BTW-ambtenaar die samen met de belastingplichtige de vragenlijst voor de aanvraag overloopt. De ambtenaar moet hierbij vooral onderzoeken of de kandidaat BTW-plichtige een samenhangend activiteitenplan voorlegt.

4.6.2 Verplichtingen en rechten in de gewone btw-regeling

1. Uitreiken of ontvangen van facturen
2. Uitzondering : men moet geen factuur uitreiken bij levering aan een particulier.
3. Bijhouden van de BTW-boekhouding
4. De BTW-boekhouding omvat normaal :
 - o een inkomend en uitgaand factuurboek;
 - o een dagontvangstenboek;
 - o een tabel van bedrijfsmiddelen.
5. Periodiek aangeven van de BTW
6. Andere verplichtingen :
 - o betalen van de belastingen eventueel voorschotten;
 - o jaarlijkse listing van verkopen aan Belgische BTW-plichtige afnemers;
 - o intra-communautaire listing per kwartaal;
 - o bewaren van boeken en stukken;
 - o aangifte van wijziging en stopzetting werkzaamheid.

Tegenover deze verplichtingen staat een belangrijk recht, nl. het recht op aftrek van de voorbelasting. Gaat het om een gemengde belastingplichtige dan heeft hij slechts een beperkt recht op aftrek. De uitoefening van dit recht op aftrek kan op twee manieren geschieden : ofwel door toepassing van een algemeen verhoudingsgetal ofwel door toepassing van het werkelijk gebruik.

4.6.3 Kleine ondernemingen : geen btw

Kleine ondernemingen moeten geen BTW betalen en ook geen BTW-aangifte indienen. Men heeft te maken met een "kleine onderneming" indien het jaarlijks omzetcijfer lager is dan 225.000 BEF (5.577,60 EURO). Zij moeten wel:

- o een aangifte doen van het begin, de wijziging en de stopzetting van de activiteit;
- o op de facturen vermelden : "Kleine onderneming, onderworpen aan de vrijstellingsregeling van belasting. BTW niet toepasselijk";
- o een jaarlijkse opgave doen (listing) van de afnemers-belastingplichtigen en van de totale omzet in de vrijstellingsregeling;
- o de facturen nummeren en bewaren;
- o een dagboek van ontvangsten bijhouden (alleen voor verkopers aan particulieren);
- o een tabel van de bedrijfsmiddelen opmaken.

4.7 Situatie na 1 juli 2003

Verschillende overheidsdiensten hebben informatie nodig i.v.m. de identificatiegegevens van bedrijven. Al deze diensten vragen telkens opnieuw dezelfde informatie op. Dit leidt tot een immens dubbel gebruik wat betreft de registratie en actueel houden van gegevens. Bovendien ontstaan er conflicten tussen bestanden.

4.7.1 Wet van 16 januari 2003

Deze wet voorziet in :

- Creatie van een ondernemingsregister (Kruispuntbank voor Ondernemingen)
- Toekenning van een uniek ondernemingsnummer én een vestigingsnummer per vestiging
- Integratie van het Handelsregister in de KBO
- Oprichting van erkend ondernemingsloketten

Concreet betekent dit de **afschaffing** van de
Kamers voor Ambachten en Neringen
en het Handelsregister

Het **Ondernemingsloket** neemt deze taken over :

- Controle van de ondernemingsvaardigheden
- Inschrijving / wijziging / schrappingen in de KBO
- Toekennen ondernemersnummers en vestigingseenheidsnummers
- Bijkomende adviezen en dienstverlening aan startende ondernemingen

4.7.2 Welke gegevens komen in de KBO?

- Naam
- Adres
- Rechtsvorm en –toestand
- Oprichtings- en stopzettingsdatum
- Identificatie oprichters, mandatarissen en lasthebbers
- Activiteiten
- Andere identificatiegegevens
- Toelatingen en vergunningen
- Verwijzingen naar bepaalde stukken (vb. publicatie in BS, neerleggingsdatum jaarrekening, ...)

Unieke sleutel : ondernemingsnummer

- 10 posities
- vanaf 01.07.03
 - '0' + BTW-nummer
 - '0' + Nationaal nummer
 - '0' + vormmedig nieuw nummer
- vanaf 01.01.05
 - '1' + BTW-nummer
 - '1' + Nationaal nummer
 - '1' + vormmedig nieuw nummer

Vestigingseenheid : volledig nieuw nummer beginnend met '2' tot '8'

4.7.3 Wie heeft toegang tot de KBO

Gegevensbeheerder : overheidsdienst die verantwoordelijk is voor de inzameling van gegevens in de KBO en die er eigenaar van is

Initiator : dienst die gemachtigd is om rechtstreeks bepaalde gegevens in de KBO te wijzigen onder toezicht van de gegevensbeheerder.

De KBO heeft verschillende initiators :

- Ondernemingsloket
- Griffies rechtbanken van koophandel
- BTW
- RSZ
- Gemeenten
- KBO-cel

4.7.4 Initiators rechtspersonen met rechtspersoonlijkheid

A. Notaris is voorlopig nog geen initiator. In de toekomst krijgt hij rechtsreeks toegang tot KBO

B. Notaris stuurt documenten naar **GRIFFIE**.

- invoer statutaire informatie
- wijziging statutaire informatie
- invoer datum neerlegging
- toekenning voorlopig ondernemingsnummer

C. **ONDERNEMINGSLOKET** zorgt voor

- toekenning kwalificatie handelaar / ambachtsman
- creatie vestiging(en) – minimaal 1
- creatie activiteit op niveau van de vestiging (basis is NACEBEL-code)
- invoer functies : d.i. de toegang tot het (gereguleerde) beroep
- toekenning definitief ondernemingsnummer
- [voor natuurlijke personen : creatie maatschappelijke zetel onderneming op domicilie]

D. **BTW**

E. **RSZ**

Opmerking : Ondernemingsloketten zijn niet bevoegd voor Inschrijving/wijziging/schrappingen van

- ➔ Niet-handelaars (dokters, advocaten, notarissen, architecten, bedrijfsrevisoren, accountants, boekhouders ...) en burgerlijke vennootschappen zonder handelsactiviteiten. Wie wel ? BTW en RSZ
- ➔ VZW's Wie wel ? griffie, BTW en/of RSZ
- ➔ Feitelijke en tijdelijke vennootschappen Wie wel ? cel KBO, BTW en/of RSZ
- ➔ Burgerlijke vennootschappen Wie wel ? griffie, BTW en/of RSZ

Hoe samenwerken met een ondernemingsloket (OL) als boekhouder?

- via de klassieke papieren aanvraagformulieren
- elektronisch via internet
 - o 24/24u - 7/7 dagen
 - o van overal consulteerbaar
 - o gidtst u door wirwar van reglementeringen
 - o diploma's, bewijzen praktijkervaring, ... moeten nog via post bezorgd worden aan de back-office van het OL

4.8 Boekhoudformaliteiten